

A szellemek vidámak

Interjú **Galzan Csinag** sámánnal

Csinag úr, ön világok között vándorol: Mongóliában született, Lipcsében tanult, németül ír történeteket a hazájáról, sámán és regényíró. Hogyan tudja mindezt összefogni?

Apám juhász és csikós volt Altájban. Gyermekként nem tudtam elképzelni, hogy más foglalkozást válasszak, mint az övét, de aztán minden másképp történt. Előbb kiválasztottak sámántanulónak, majd iskolába kellett mennem. Akkoriban kezdtem el verseket írni egy számomra idegen nyelven, mongolul. Ezzel akartam híressé válni, de ez nem sikerült nekem. Tehát elhatároztam, hogy tudós leszek, és hirtelen Lipcsében találtam magam, ahol germanisztikát tanultam, és lelkesedtem a német kultúráért. Egyidejűleg azonban nem tudtam lemondani arról, hogy történeteket írjak gyerekkorom világról. Amikor végeztem tanulmányaimmal, elhatároztam, hogy németesítem Mongóliát.

„Németesíti Mongóliát?” Mit jelent ez?

Még jól emlékszem arra a beszédre, amelyet tanulmányaim befejeztével, 1968. július 13-án tartottam a lipcsei városházán. Igen programmatikus beszéd volt ez – és őszintén szólva igen komikus: mongolra akartam fordítani Goethe Faustját, minden jurtában meg akartam szólaltatni Beethoven Kilencedik szimfóniáját, minden mongol gyerekkel meg akartam ismertetni Dürer Húsvéti nyusziját. Ebből aztán nem sok lett, csak Beethovennel volt sikerem. De megvolt bennem a mély hála a német kultúra és a németországi emberek iránt. Ezt akartam kifejezni. Mongóliába visszatérve elkezdtem tehát németet tanítani – fanatikusan, mint egy örült, heti 52 órában, négy főiskolán egyidejűleg. Számomra ez túlélési stratégia volt, mert a kommunista rezsim Mongóliájának életkörülményeiről mindent lehet mondani, csak jót nem.

Ön németül írt Mongóliáról, mindenekelőtt gyermekkoráról Mongóliájáról, amely paradicsominak tűnik a német olvasók számára. Mindenesetre ezzel lehetne magyarul is könyvei sikerét. Vagy mit gondol erről?

A németek egészen mások, mint mi, mongolok. Mi, mongolok lassúak és kényelmesek vagyunk, a németek viszont fürgék. És Németország olyan gazdag! Mennyire csodálkoztam annak idején! Ennyi ház, és mind tele van székekkel és asztalal. „Ez aztán a gazdagság”, gondoltam akkoriban, „ez remek! Az utcák tele autóval – nagy ég! –, magánembereknek is van autójuk!” Akkortájt arról álmodoztam, hogy mindezt lehetővé tegyem otthon nálunk is. De ez nem tartott sokáig. Hamar felébredtem, és gyorsan rájöttem, hogy ez az élet csak látszólag gazdag, hogy ál-szent – és hogy hazám élete valószínűbb és hitelesebb. Ekkoriban fedeztem fel a nomád kultúra értékét és életmódunk minőségét. Erről akartam mesélni kedves német olvasóimnak. Exportálni akartam az értékeinket Németországba.

Mi adja a nomád élet értékét?

A nomádok élnek, a németek dolgoznak. És nemcsak erről van szó. Güriznek. Tönkreteszik magukat. És az életük idejével fizetnek ezért. A nomádoknál minden játék. Természetükkel fogva vidámabbak. Ha nálunk, vidéken ön valakinek a szemébe néz, lángot lát égni benne. Lehetnek az emberek mégoly szegények, de valódiak. Ha nevetnek, akkor nevetnek. Ha sírnak, akkor sírnak. Megmutatják érzelmeiket. És még a nehéz helyzetekben sem veszítik el

alapvető vidámságukat. Ha valaki ötvenévesen rákos lesz, egy ideig döbbenet ül. De aztán azt mondja: „Na jó, az apám még korábban halt meg. Hálás vagyok, hogy tíz évvel többet élhettem. És ha így kell lennie, hát elmegyek.” Aztán többé nem eszik és nem iszik. Háromnapos ügy ez.

Mi az alapja ennek a vidámságnak? Valamilyen spiritualitás?

Tökéletesen így van. A nomád kultúrában az a tudat vezérli az embereket, hogy szállkák egy nagy, kerek egészben. A mindenség, a levegő, az ég, a nappali kék égbolt, az éjszakai sötétség: mind tele van testekkel, tele lelkekkel, tele szellemekkel. Egy testekkel, lelkekkel, szellemekkel benépesített világegyetemben létezőnk. És ebben minden ember egy apró szemcse – de értékes szemcse. Mert ha az Egész szent, akkor ez minden részére is érvényes. Az Egész iránti tisztelet ezért saját személyünk tiszteletével kezdődik. És ha én magam szent szállkácska vagyok, miért ne legyek vidám? Ez az önértékrész tölti el a nomád embert: a Szent Valóság része vagyok.

És mit jelent ez a másokkal való bánásmódról nézve?

Az egyenrangúság valódi érzését: valamennyien összetartozunk. Mindenki ember. Ön is ember, én is ember vagyok. Hogy egy kicsit más a külsőnk, nem számít. Ereinkben ugyanaz a piros vér folyik, s ha szomorúak vagyunk, ugyanolyan sósak a könnyeink. És ez minden élőlényre érvényes. Nem szabad gyötörnöm a lovat, mert a lovak is csontból, húsból, vérből és könnyekből vannak. Tovább megyek: a fűvek, a fák, a virágok – ők is élőlények, amelyek növekedni szeretnének, szeretik a napot, szeretik a meleget. De tovább is van: A sziklák, a föld, a homok, a víz – ezek is élőlények. Nélkülük nem állna fenn a föld. Lelke mélyén minden nomád tudja, hogy valamennyien egységet alkotunk. A nomád ember belülről fakadóan erős, igen erős.

Mit jelent ebben a lelkekkel teli kozmoszban sámánnak lenni?

Ha az embert sámántanulónak választják ki, az nagy dolog, amire büszke lehet. A sámán különleges ember, gyógyító, költő, ő az a tekintély, akinek a szavát követik. Ő a nagy, kimeríthetetlen segítő erő.

Akkor mondja meg nekem: Mi különbözteti meg önt mint sámánt a többi embertől? Különleges tudása, különleges képességei vannak?

Önöknél, Nyugaton létezett egyszer egy nagy filozófus, Szókratésznek hívták. Ez a Szókratész azt mondta: tudja, hogy nem tud semmit. Én azonban a nomádok buta, felvilágosulatlan világából jövök – viszont tudom, hogy mindent tudok. Most csodálkozik, nemde?

Talált. Csodálkozom.

Jó, akkor hadd mondjam így: Tudom azt, amit tudnom kell. Azokat a dolgokat, amik nem érintenek, nem is kell tudnom.

Hogy érti ezt?

Természetemnél fogva éber vagyok. Természetemnél fogva jószágos is vagyok – nemcsak az emberek iránt, hanem az egész világegyetem iránt is. Miért? Mivel mélyen hívó vagyok. A mélyen hívó lények mindig jószágos lények. Semmiről és senkiről nem gondolok rosszat. Amikor azt mondom, „Atyaég”, akkor e mellé az Atyaég mellé állok. Amikor azt mondom, „Anyaföld”, akkor megpróbá-

lok valami jót tenni ezzel az Anyafölddel. Amikor megidézem az ún. tízezer sámáni segítő szellemet, akkor szilárdan abból indulok ki, hogy ezek a szellemek léteznek. Segítségükkel a vízen tudok járni. Talán nem éppen úgy, mint Jézus, de a magam módján tudok lebegni, távolságokat tudok legyőzni.

Őn gyógyító is. A gyógyítás hasonlóképpen történik?

Igen. A „gyógyítás” (Heilung) a németben a „heil” szóból származik, az pedig azt jelenti, hogy „egész” (ganz). Ezt szó szerint veszem. Ha emberek jönnek hozzám, és meg akarnak gyógyulni, akkor tudom, hogy valami hiányzik nekik. Ekkor az a feladatom, hogy megadjam nekik ezt a hiányzó valamit. Ezt annak tudatából fakadóan teszem, ami vagyok: értékes ember vagyok, jóságos ember vagyok; az apád lehetnék, a férjed lehetnék, a gyereked lehetnék. Részei vagyunk az élet ugyanazon nagy szövetének. Nélküled szegényebb leszek, nélküled éhséget fogok szenvedni. Szükségem van rád, ahogyan neked is szükségem van rám. Ezzel az alapmagatartással viszonyulok azokhoz, akik segítséget kérnek tőlem.

És aztán mit tesz?

A gyógyító üléseken rendszerint több ember gyűlik össze. Ott ülök, és az emberek szemébe nézek. Akkor meglátom, ki van soron, és mi van soron. Olykor azt mondom: „Gyere ide, és ülj az ölembel!” És tudja, mi történik ekkor? Az emberek elkezdenek mesélni. Feltárják szívük és lelkük legtitkosabb és legmélyebb rekeszeit. És milyen furcsa: minél nagyobb a publikum, annál szabadabban beszélnek. Az a döntő, hogy az emberek lazábbá és oldottabbak legyenek. Enélkül nincs gyógyulás.

Így tesz a súlyos betegekkel is?

Igen. Ha egy rákos ember jön hozzám a szenvedésével, akkor eljuttatom arra, hogy elfelejtse a rákját. Csak akkor történhet gyógyulás, ha elérte ezt a pontot.

Így történik tehát a gyógyítás?

Pontosan. És az a vicc benne, hogy erre mindenki képes. Olykor azt hiszem, abban áll a feladatom, hogy megmondjam a nyugatiaknak: a sámánságban semmi különleges nincs. Alapjában véve mindenki sámán. Mindenki segíthet önmagán. Az emberi test csodálatos módon egészséges életre teremtett. Megvan mindenünk, amire szükségünk van. Csak az a bölcsességünk hiányzik, hogy méltányoljuk, azaz békén hagyjuk ezt a nagy ajándékot, és egyetértésben éljünk az összes jó szellemekkel. A bölcsesség azt jelenti, hogy nem szegülünk szembe a dolgok folyásával. Mi, sámánok, követjük azt, megmaradunk a folyóban, és elfogadjuk, ami jön. Olykor nehezünkre esik, de tudjuk, hogy minden változik. Ma esik, holnap majd süt a nap. Ha az ember ily módon összhangban él a világegyetemmel, akkor nincs oka panaszkodni.

Nyugaton, éppenséggel Németországban is élénk érdeklődés van a sámánizmus iránt. Attól van ez, hogy itt különösen sok ember szorul gyógyulásra?

Lehetséges. Számomra azonban az a fontos, hogy az emberek ne várjanak el túl sokat. Az a feladatom, hogy abban támogassam az embereket, hogy megtalálják saját útjukat – abban támogassam őket, hogy felfedezzék a bennük lévő gyógyító erőket. Ebből a szempontból a vidámság a legfontosabb. Németországban attól szenvednek az emberek, hogy olyan komolyak. Sokat dolgoznak, de a munka vesződés számukra. Kikészíti az embereket, kiszívja az erejüket. Ez gyilkos dolog. Még amikor lustálkodnak, akkor is dolgoznak – teljes komolysággal és erőfeszítéssel. Én is dolgozom, de az én munkám másmilyen. Lassú és lebegő. Élvezem az életemet. Játszom a szellemekkel, és játszom önmagammal. Az életkorommal is játszom. Ez rendkívül nehezebb esne a nyugati embernek, aki nem képes játszani, és ezért boldogtalan.

Miért oly kevésbé vidám a nyugati hozzáállás az élethez?

Mert egydimenziójú. Az élet nyugati látásmódja csak a testre irányul. De nem csupán test vagyok. Legalább három részből állok. Lelkem is van, szellemem is van. A modern nyugati gondolkodás zárójelbe tette ezt a két dimenziót, s így meglopta az embereket, elrabolta méltóságukat. A testre korlátozta az embert, aki része a nagy Szent Valóságnak. S ami még rosszabb: a mohóságára korlátozta. Kiszolgálja legalacsonyabb ösztöneit, és azzal ámtítja, hogy mihelyt eleget szerzett és eleget kebelezett be, boldog lesz.

De egyre nagyobb ellenállás alakul ki ezzel a gondolkodással szemben. Újból feltámadt az érdeklődés a spiritualitás iránt. Egyes gondolkodók már új spirituális szakasz kezdetét látják a nyugati kultúra fejlődésében. Ön hogyan látja ezt?

Amit ön elmond, az nagy reménnyel tölt el. Valóban sok minden történt az utóbbi másfél évtizedben. Ténylegesen új paradigma született. Amikor Európába jöttem, nem volt lehetséges számomra, hogy felhívjam az emberek figyelmét hiányosságaikra. Minden tanácsot elhárítottak. Ez az akaratoskodás alábbhagyott. Sok kereső ember van. Felfedezték, hogy léteznek más értékek és kultúrák, amelyek szebbé és emberibbé teszik az életet. Például hazám nomád kultúrája.

Nyugaton növekszik annak a tudata is, hogy nem vagyunk egyedül a világon. A küszöbön álló klímaváltozás annak belátására kényszerít, hogy csak akkor maradhatunk fenn, ha megtanulunk globálisan gondolkodni és érezni. Ténylegesen valamiféle globális spiritualitásra van szükségünk?

Igen, globális spiritualitásra van szükségünk. És jó filozófiára van szükségünk. A jó filozófia az egység filozófiája lenne. Az európai szellem azonban évezredek óta minden szétválasztott, felosztott és szétvágott: kicsi szeletecskékre, amelyek beleillenek a maga által gyártott fiókokba. Ti, nyugatiak, az egész világegyetemet fiókosítottatok. A mi nomád filozófiánk egészen másképp ketyeg. Mi testvérek és nővérek után sóvárgunk. Mi mindent elfogadunk. A mi szellemünkbe minden beleillik, benne minden összetartozik. Egység van benne. Ha valamennyien kifejleszténék ezt az egységtudatot, sokkal jobban tudnánk emberekként élni.

Lát-e lehetőséget a hagyományos nagy vallásokban arra, hogy kifejlesszék ezt az egységtudatot?

Egészen általánosságban szólva: a vallások rendben vannak. A kereszténység alapeszméjét éppúgy elfogadom, mint más vallásokét. De mihelyt egy vallás egyházzá vagy intézménnyé válik, mihelyt hatalmat és gazdagságot halmoz fel, problematikussá válik. Akkor megvastagszanak a válaszfalak. Akkor minden lehetőség veszendőbe megy. A mai kereszténységből legjobban a vidámságot hiányolom. A keresztények annyira komolyan veszik magukat! Ez nem jó. Ha az ember ennyire komoly, akkor minden egy pontra húzódik össze. Akkor semmi és senki más nem érinti meg az embert. Ha azonban játszom, akkor képes vagyok befogadni, képes vagyok kisugározni, képes vagyok segíteni. Az erő belülről jön, nem lehet közvetíteni. Mindazonáltal még tovább megyek, és azt mondom: Az embernek mindennap újból meg kell teremtenie önmagát. Csak akkor lehetünk valóban emberek, ha megmaradunk ebben a teremtési folyamatban, ha pezsgünk és forrunk. Rizsszemecskék vagyunk egy hatalmas kondér forrásban lévő, bugyborékoló levesében. Naponta újból meg kell teremtenünk magunkat ahhoz, hogy az élet ne váljék unalmassá, és ne vénüljünk meg.